

Unitat 1

Dret i informació jurídica

Esquema Inicial

En aquesta unitat aprendràs a...

- Distingir els diferents tipus de Dret.
- Identificar les fonts del Dret i les seves característiques.
- Reconèixer les diferents normes que formen part del nostre ordenament jurídic i el seu ordre jeràrquic.
- Comprendre els processos d'elaboració i aprovació de les normes jurídiques.
- Identificar els diferents mitjans d'obtenció d'informació i documentació jurídica.

Suggeriments didàctics

Els objectius principals d'aquesta unitat són identificar les normes que componen l'ordenament jurídic i la seva classificació jeràrquica, diferenciar els tipus de Dret i les seves fonts, reconèixer les característiques de les normes jurídiques i dels òrgans que les creen i apliquen, i interpretar i manejar les fonts i bases de dades de documentació jurídica a Internet.

Per realitzar una introducció als conceptes i continguts que s'analitzaran a la unitat, pot ser molt útil realitzar una presentació utilitzant com a document de suport l'esquema que apareix en el material de suport de Blink.

Se suggereix treballar la unitat amb l'explicació de cadascun dels epígrafs del llibre. Convé reforçar els elements conceptuals de cada epígraf amb l'anàlisi dels casos pràctics solucionats del llibre i, posteriorment, realitzar les activitats proposades de cada epígraf i posar-les en comú a l'aula.

Com a suport a les explicacions, es poden consultar les pàgines web de diferents organismes públics i privats que contenen informació d'utilitat relativa als continguts d'aquesta unitat, així com la legislació relacionada amb aquests mateixos continguts.

Una tasca especialment interessant pot ser la de demanar a l'alumnat que recopili notícies de premsa o revistes especialitzades relacionades amb la unitat i, amb elles, confeccionin un dossier o carpeta que s'anirà completant a mesura que s'avanci per les unitats didàctiques.

Un cop exposats els continguts de la unitat, cal realitzar les activitats i casos finals, així com respondre a les qüestions en format test de l'avaluació.

Es disposa dels següents materials complementaris:

– Presentacions multimèdia en PowerPoint: per donar suport a les explicacions a l'aula amb ajuda d'un ordinador i un projector.

Tot seguit, es mostra una taula resum amb tots els recursos per aquesta unitat:

Recursos de la Unitat 1

ADVANTAGE:

- Projecte curricular i programacions d'aula.
- Presentacions multimèdia.
- Solucionari.

Material de suport:

- Esquema inicial.
 - Llei 39/2015, d'1 d'octubre, del Procediment Administratiu Comú de les administracions públiques.
 - Exemples de normes jurídiques: llei orgànica, reial decret llei i reglament.
- Projecte final 1 i solucionari corresponent.

Mathew:

<https://app.mathew.ai>

BLINK:

- Unitat digital.

Solucionari de les activitats proposades**1 >> Dret públic i privat****Pàgina 23****Suggeriments didàctics**

En aquestes primeres activitats es pretén que l'alumne reconegui les característiques que han de complir les normes jurídiques, distingeixi els diferents tipus de Dret i identifiqui les fonts del Dret.

1· Quina diferència hi ha entre el concepte de Dret des del punt de vista de les relacions humanes i des del punt de vista subjectiu?

Des del punt de vista de les relacions humanes, el Dret és el conjunt de principis i normes que serveixen per regular la convivència en una societat, mentre que des del punt de vista subjectiu el dret seria la facultat concedida per les normes jurídiques a una persona per fer alguna cosa o exigir una determinada conducta a una altra i altres persones. Aquest seria el significat de la paraula en frases com “tinc dret a això”.

2· Quines són les característiques que han de reunir les normes jurídiques per tal que siguin respectades per la ciutadania?

Han de ser justes: en la seva elaboració i aplicació han de guiar-se per una idea de justícia, de conducta convinguda per la societat i obligatòries: poden ser imposades per l'autoritat i el seu compliment pot ser exigint de forma coactiva.

2 >> Fonts del Dret**Suggeriments didàctics**

Les activitats d'aquest epígraf estan orientades a que els alumnes distingeixin les diferents fonts del Dret i en reconeguin les característiques.

3· Quines característiques tenen en comú totes les fonts del Dret? Per què unes es consideren fonts directes i altres fonts indirectes?

Que totes fan referència tant al lloc del qual emanen o sorgeixen les normes jurídiques com a la forma que adopten per ser conegudes.

Les fonts directes contenen la norma jurídica i són directament aplicables (lleis, reglament, costum, etc.), mentre que les fonts indirectes són les fonts que no contenen la norma, però ajuden a interpretar-la o aplicar-la, per exemple, els principis generals del Dret o la jurisprudència).

4· Cerca exemples de principis generals del Dret diferents dels que podem trobar al llarg d'aquesta unitat i explica en què consisteixen.

Resposta lliure. En aquesta activitat, es pretén que l'alumne dugui a terme una recerca d'altres principis generals del Dret diferents als vistos a la unitat, a partir de la definició que figura al text. Per exemple, “principi *pacta sunt servanda*” (els pactes s'han de complir), o “principi de *bona fides*” (bona fe).

3 >> L'ordenament jurídic

Suggeriments didàctics

A fi que l'alumne sigui capaç de distingir de manera pràctica els diferents tipus de normes jurídiques que integrant l'ordenament, es proposen les activitats següents. Es para especial atenció a les diferències existents entre el Dret civil.

5· Busca exemples de reials decrets llei i de reials decrets legislatius, identifica les seves característiques i comenta-les a classe.

Resposta lliure. Es proposa fer una recerca a la web del BOE (www.boe.es) i en trobar la disposició, es poden veure els motius i la seva data d'aprovació a fi que l'alumne comprovi en un document real les característiques que s'expliquen al llibre.

6· Explica a què ens referim quan diem que, a més de les lleis, existeixen altres normes amb rang de llei.

A que es tracta de normes jurídiques que, malgrat ser dictades pel Govern, tenen el mateix rang que les normes que emeten les Corts Generals, ja que compten amb l'autorització d'aquestes; per això s'anomenen també amb l'expressió *legislació delegada*.

7· Indica quines de les matèries següents es regulen per lleis orgàniques i quines per lleis ordinàries:

- Règim electoral. Llei orgànica.
- Estatut d'Autonomia. Llei orgànica.
- Educació. Llei orgànica.
- Transports. Llei ordinària.

4 >> Normativa civil i normativa mercantil

Suggeriments didàctics

En aquest apartat, els alumnes han de diferenciar entre la normativa civil i la mercantil, reconeixent en cadascuna de les activitats proposades quin dels dos tipus de normes és d'aplicació.

8· Per quina raó el Dret civil també s'anomena Dret comú?

S'anomena també Dret comú ja que, en contenir les disposicions generals per a tot l'ordenament jurídic, quan una branca específica d'aquest no contingui regulació sobre una determinada matèria s'acudirà al Dret civil.

9· Indica si les activitats següents estan regulades pel Dret civil o pel Dret mercantil:

- Drets i obligacions dels socis d'una societat. Dret mercantil.
- Representació legal dels menors. Dret civil.
- Contractes subscrits entre empreses. Dret mercantil.
- Donacions. Dret civil.
- Responsabilitat davant de tercers. Dret civil.

10· Per què el Dret mercantil també rep el nom de Dret del comerç?

Perquè regula les normes aplicables als comerciants en el desenvolupament de les seves activitats o als actes de comerç.

5 >> Elaboració i aprovació de les normes jurídiques

Suggeriments didàctics

El procediment d'elaboració i aprovació de les normes jurídiques i els processos de cerca i arxiu de documentació jurídica a l'empresa es treballa a les activitats següents, que persegueixen que l'alumne es familiaritzi amb el maneig de documents legals i en l'ús de bases de dades jurídiques.

L'activitat següent es pot elaborar de forma grupal, de manera que cadascun dels grups en els quals es divideixi la classe s'ocupi de desenvolupar i presentar dels alumnes.

11·· **Elabora un esquema que reflecteixi el procediment d'aprovació de les normes amb rang de llei.**

Resposta lliure. Es pretén l'alumne realitzi una recerca del procediment legislatiu ordinari que es du a terme a Espanya. Es recomana visitar la web del Senat (www.senado.es), fer clic a la pestanya *Conèixer el Senat*, després a la de *Temes clau* i finalment a la de *Procediments parlamentaris* de menú esquerre.

12·· **Quins òrgans tenen encomanada l'execució de les lleis en l'àmbit nacional? I en l'àmbit autonòmic?**

A nivell nacional el Govern i l'Administració, i a nivell autonòmic els Consells de Govern de les comunitats autònomes.

6 >> Documentació i informació jurídica

Suggeriments didàctics

Sobre la recerca als diferents butlletins oficials, així com sobre l'actualització de la informació jurídica a l'empresa, versen les activitats següents, amb les que es pretén que els alumnes es familiaritzin amb les diferents opcions existents a l'hora de recopilar i arxivar la informació.

13·· **Indica a quina secció del BOE hi podem trobar les informacions següents:**

– **Edictes, notificacions, requisitòries i anuncis de jutjats i tribunals.**

Secció IV. Administració de Justícia.

– **Disposicions de publicació obligada que no tinguin caràcter general ni corresponguin a les altres seccions.**

Secció III. Altres disposicions.

– **Tractats internacionals, normatives amb rang de llei d'Estat, lleis de les comunitats autònomes i reglaments i altres disposicions de caràcter general, tant estatals com emanades dels consells de Govern de les comunitats autònomes.**

Secció I. Disposicions generals.

– **Notificacions relatives a processos de contractació pública.**

Secció V. Anuncis.

14·· **Busca informació sobre els butlletins territorials i locals que es publiquen a la comunitat autònoma on resideixes i comenta'ls a classe.**

Resposta lliure. L'alumne ha de dur a terme una tasca d'investigació sobre quins són els butlletins oficials de la seva província i comunitat autònoma. Es recomana visitar les pàgines web oficials de les respectives comunitats autònomes i diputacions provincials.

15· Localitza en un cercador públic i en un de privat la Llei Orgànica 3/2018, de 5 de desembre, de Protecció de Dades Personals i garantia dels drets digitals, i explica a classe com has fet la recerca.

Resposta lliure. L'alumne ha de realitzar una recerca en un cercador públic, per exemple el BOE (www.boe.es), i en un de privat, per exemple Notícies Jurídiques (www.noticias.juridicas.com), i comparar com ha dut a terme ambdues recerques.

16· Treballes en una empresa com a persona encarregada de dur a terme la cerca i l'arxivament de la normativa. Com faries la recerca? Com duries a terme el procés d'arxiu?

Resposta lliure. En primer lloc caldria triar el tipus de recerca, temàtica o concreta i posteriorment crear un accés directe a la web on es troben les bases de dades més actualitzades.

17· Explica en cada cas quin procediment seguiries per obtenir la informació necessària per a la teva activitat professional:

- Si vols agilitzar els processos de recerca per arribar de manera directa a les bases de dades. A través d'accessos directes o dreceres.
- Si has accedit a una pàgina web a través d'un navegador i vols guardar l'adreça. Mitjançant l'opció de marcadors o favorits.
- Si vols detectar nova normativa. A través d'un servei d'alertes o de sindicació.

Solucionari a les activitats finals

Pàgina 24

1· Quines característiques tenen en comú totes les branques del Dret que pertanyen al Dret públic?

Que regulen les relacions en les quals preguin part diferents administracions públiques quan actuen exercint les funcions públiques que són l'objecte de la seva activitat.

2· Classifica les normes jurídiques següents tenint en compte el seu abast, en funció de si es tracten de fonts del Dret directes o indirectes:

- **Constitució.** Directa.
- **Reglaments.** Directa.
- **Jurisprudència.** Indirecta.
- **Llei.** Directa.
- **Principis generals del Dret.** Indirecta.

3· Explica en què consisteix el principi de jerarquia normativa i posa un exemple d'allò que implica.

El principi de jerarquia normativa determina que cada norma té un rang o nivell determinat, i implica que les normes de rang superior prevaldran, en tot cas, sobre les de rang inferior. Per exemple, la Constitució té un rang jeràrquic superior a la Llei, per això cap Llei pot anar en contra d'allò establert a la Constitució.

4· Indica quines de les següents són característiques de la Constitució:

- És una norma flexible. No, és una norma rígida.
- És una norma extensa. Sí.
- Es tracta d'una norma suprema de l'ordenament jurídic. Sí.
- El control que tota la normativa s'adeqüi a la Constitució es du a terme per un òrgan especial, el Tribunal Suprem. Sí.

5· Indica quins tipus de normes jurídiques poden elaborar i aprovar les comunitats autònomes.

Poden elaborar lleis, dins de les competències que tenen assumides, que únicament podran ser aplicades dins dels seus respectius territoris, així com reglaments autonòmics.

6· Ordena els reglaments estatals següents en funció del seu rang jeràrquic:

- Reials decrets del Consell de Ministres i del president del Govern.
- Ordres acordades per les comissions delegades del Govern.
- Ordres ministerials, acordades pels ministres respectius.
- Disposicions d'òrgans o autoritats inferiors.

7· Explica quin és el procediment d'aprovació de les normes amb rang inferior a la llei.

Les normes amb rang inferior a la llei s'elaboren, aproven i executen pels respectius òrgans de l'Estat, comunitats autònomes i administracions locals, en virtut de les potestats administratives que tenen en atribuïdes per a l'exercici de les seves funcions, i la seva legalitat és controlada pels tribunals de justícia.

8· Quina funció compleix l'Administració pública en el procés d'execució de les lleis?

El desenvolupament efectiu de la funció executiva, que es du a terme per part de les diferents administracions públiques, integrades per un conjunt d'òrgans la missió dels quals és col·laborar amb el Govern per a la consecució dels seus objectius.

9· Busca informació relativa a l'organització de la jurisdicció civil i la jurisdicció mercantil en la comunitat autònoma on resideixes.

Resposta lliure. Es recomana buscar a la web del Poder Judicial (www.poderjudicial.es).

10· Localitza a Internet algun text o normativa legal a través del servei EUR-Lex.

Resposta lliure. Accedir a la web de EUR-Lex (eur-lex.europa.eu) per posar en pràctica la localització d'algun text o normativa legal.

11· Entra a la pàgina web del Poder Judicial (www.poderjudicial.es), selecciona la pestanya Serveis, després l'opció de *Jurisprudència* i, un cop allà, *Sentències d'actualitat*, i localitza alguna sentència d'actualitat en matèria mercantil.

Resposta lliure. L'objectiu d'aquesta activitat és que l'alumne localitzi alguna sentència recent en matèria mercantil i es familiaritzi amb l'ús del cercador que posa el Poder Judicial a disposició d'empreses i particulars.

12· Busca a Internet un exemple de butlletí oficial d'algun organisme públic, diferent dels que hem estudiat al llarg de la unitat.

Resposta lliure. Es pretén que l'alumne localitzi informació relativa a butlletins oficials d'entitats o organismes públics on també s'ofereix informació sobre l'activitat que desenvolupen aquests. Per exemple, butlletins municipals.

13· Imagina que, entre les funcions que has de fer diàriament a l'empresa en la qual treballes, hi ha la cerca a Internet d'informació jurídica i mercantil. Si vols buscar tota la normativa sobre un tema, seguiries el mateix procediment que quan vols trobar únicament una norma concreta?

No, per buscar tota la normativa sobre un tema es duria a terme una recerca temàtica en lloc d'una recerca concreta.

14· Quin tipus de recerca d'informació haurem de dur a terme si coneixem el títol complet d'una disposició i la seva data d'emissió o publicació?

Una recerca concreta. Per fer-ho, el servei més útil és la cerca senzilla del BOE (www.boe.es), per totes les possibilitats que ofereix.

15· Indica en quin tipus de butlletins es publiquen les següents informacions:

- a) Disposicions i actes dels òrgans de la Diputació provincial, així com els de tots els ajuntaments de la província. Butlletí oficial de la província.
- b) Projectes que estan tramitant tant el Congrés i el Senat com les assemblees legislatives de les comunitats autònomes. Butlletins oficials parlamentaris.
- c) Actes i anuncis referents a empresaris que figuren inscrits en els diferents registres mercantils. Butlletí Oficial del Registre Mercantil.
- d) Lleis de l'assemblea legislativa i dels reglaments aprovats al Consell de Govern de la comunitat. Butlletí Oficial de la comunitat autònoma
- e) Comunicacions oficials del Ministeri de Defensa i novetats relatives a la situació del personal. Butlletí Oficial de Defensa.

Solucionari dels casos finals

1· Dret i jerarquia normativa

Els veïns d'un edifici de nova construcció porten alguns mesos afectats per degoters al garatge. S'han posat en contacte amb l'empresa constructora, però no han aconseguit que accedeixi a fer les reparacions oportunes.

Per justificar la seva posició, l'empresa al·lega que hi ha un reial decret que estableix que no està obligada a fer aquest tipus de reparacions, però els veïns opinen que les ha de realitzar per considerar que és d'aplicació d'una llei, en la qual es basen per fer la seva reclamació.

a) De quin tipus són les normes jurídiques que regulen les relacions entre els veïns i l'empresa constructora?

De Dret privat, que s'encarrega de regular les relacions que s'estableixen entre els particulars.

b) A quina classe de fonts del Dret pertanyen la llei i el reial decret?

Són fonts formals i directes.

c) A més del reial decret, hi ha alguna altra norma que tingui rang de llei?

Només tenen rang de llei el Reial Decret Llei i el Reial Decret Legislatiu.

d) Segons el principi de jerarquia normativa, quina de les dues normes jurídiques que es plantegen aquí preval damunt l'altra?

La llei, ja que té un rang jeràrquic superior.

e) En aquest cas, l'activitat de l'empresa està regulada per la normativa civil o per la mercantil?

En aquest cas per normativa civil, ja que els veïns no tenen la consideració de comerciants.

f) Quin òrgan de l'Estat és el responsable de dictar les normes amb rang de llei?

El Govern, per delegació del Parlament.

g) En el cas de la llei, com és el seu procediment d'elaboració?

Cal presentar un projecte o una proposició de llei que ha d'aprovar el Congrés dels Diputats. Aquest text passa al Senat, que el pot esmenar, i es retorna al Congrés a fi que l'aprovi definitivament. Finalment ha de ser sancionat i promulgat pel rei perquè pugi ser publicat al BOE.

2· Normativa aplicable

Com que els veïns i l'empresa constructora mencionats al Cas final 1 no arriben a cap acord, els veïns presenten una demanda judicial per aconseguir que l'empresa assumeixi la seva responsabilitat i els ofereixi una solució satisfactòria. Alhora, l'empresa constructora encarrega un informe al departament tècnic per tal que reuneixi tota la informació necessària per afrontar la demanda presentada pels veïns.

a) Quin poder de l'Estat és l'encarregat de controlar el compliment de les lleis?

El poder judicial.

b) Davant de quin òrgan judicial hauran de presentar la demanda, els veïns: civil o mercantil?

Davant un òrgan judicial civil.

c) En l'àmbit nacional, en quin diari oficial es publica tota la normativa que té rang de llei?

En el BOE.

d) A l'hora d'elaborar el seu informe, on poden consultar els tècnics de l'empresa la normativa aprovada i vigent?

Als diferents diaris oficials.

e) ¿ Quin tipus de cerca ha de dur a terme si només necessita buscar una norma concreta?

Per realitzar aquest tipus de cerca és essencial veure amb quines dades es compta (si es coneix el títol complet de la disposició, la seva data d'emissió o publicació, etc.). Per fer-ho, el servei més útil és la cerca senzilla del BOE.

3· Jurisprudència

Finalment, la situació presentada en els casos finals 1 i 2 arriba als tribunals, que dicten una sentència que condemna l'empresa a dur a terme les reparacions necessàries i a indemnitzar els veïns.

a) Què s'entén per jurisprudència?

El criteri reiterat pel Tribunal Suprem a l'interpretar i aplicar les normes per resoldre els conflictes.

b) Per què es considera la jurisprudència una font de Dret?

Perquè complementa l'ordenament jurídic a l'interpretar i aplicar la llei, el costum i els principis generals del Dret.

c) A quina classe de font del Dret pertany la jurisprudència?

És una font indirecta.

d) Hi ha algun mitjà per poder consultar la jurisprudència dels diferents tribunals?

Sí, des de la pàgina web del Poder Judicial (www.poderjudicial.es).

Només cal accedir, des de la pàgina web, a la pestanya *Serveis* i, des d'allà, fer clic a *Jurisprudència*. Aquí es pot consultar tant el cercador del fons documental de jurisprudència com les sentències d'actualitat.

Pàgina 26

Solucionari de l'avaluació

1. La branca del Dret encarregada de regular les relacions que s'estableixen entre els particulars, tenint en compte que a vegades l'Administració també pot actuar com si es tractés d'un particular, és:

- a) El Dret privat.
- b) El Dret administratiu.
- c) El Dret públic.
- d) El Dret mercantil.

2. Són fonts del Dret:

- a) El costum.
- b) Els tractats internacionals.
- c) La jurisprudència.
- d) Totes les respostes són correctes.

3. Les fonts del Dret que no contenen la norma jurídica però ajuden a interpretar-la s'anomenen:

- a) Fonts directes.
- b) Fonts indirectes.
- c) Fonts formals.
- d) Fonts materials.

4. El conjunt de les normes jurídiques que estan vigents en un territori en un determinat moment s'anomena:

- a) Llei.
- b) Constitució.
- c) Ordenament jurídic.
- d) Reglament.

5. Les lleis que tracten temes d'especial importància i s'han d'aprovar per majoria absoluta són:

- a) Ordinàries.
- b) Civils.
- c) Orgàniques.
- d) Mercantils.

6. Els textos refosos són:

- a) Reials decrets llei.
- b) Reials decrets legislatius.
- c) Reglaments.
- d) Lleis orgàniques.

7. El Dret que regula les normes aplicables als comerciants en el desenvolupament de les seves activitats és:

- a) El Dret civil.
- b) El Dret mercantil.
- c) El Dret administratiu.
- d) El Dret laboral.

8. La iniciativa legislativa del Govern s'anomena:

- a) Proposició de llei.
- b) Projecte de llei.
- c) Iniciativa popular.
- d) Cap resposta és correcta.

9. Duen a terme el control del compliment de les lleis:

- a) El Congrés dels Diputats.
- b) El Senat.
- c) El poder judicial.
- d) El Govern i l'Administració.

10. A la sèrie L del DOUE s'hi publiquen:

- a) La legislació.
- b) Els contractes públics.
- c) Les informacions i comunicacions.
- d) Els debats del Parlament Europeu.

11. El principi que estableix que cada norma té un rang o nivell determinat és:

- a) El principi de legalitat.
- b) El principi de jerarquia normativa.
- c) El principi general del Dret.
- d) Cap resposta és correcta.

12. La secció III del BOE tracta sobre:

- a) Disposicions generals.
- b) Altres disposicions.
- c) Autoritats i personal.
- d) Anuncis.